

IBA-LINJAUS

Ulkoministeriön linjaus Itämeren, Barentsin ja arktisen yhteistyön rahoituksesta vuosille 2020-2023

Arktisen ja Itämeren alueen yhteistyön vahvistaminen kuuluu pääministeri Antti Rinteen hallitusohjelman strategiseen kokonaisuuteen *Suomi kokoaan suurempi maailmalla*. Arktisen alueen merkitys on kasvanut ilmastonmuutoksen, lisääntyvien taloudellisten aktiviteettien, liikenneyhteyksien avautumisen sekä alueen geopoliittisen merkityksen lisääntymisen seurauksena. Kaiken toiminnan arktisella alueella tulee perustua luonnonkantokykyyn, ilmaston suojelemiseen ja kestäväen kehityksen periaatteisiin sekä alkuperäiskansojen oikeuksien kunnioittamiseen. Suomen tavoitteena on puhdas Itämeri, jossa on elinvoimainen, kestävästi hyödynnetty meriluonto. Itämeren alueesta pyritään saamaan kestäväen kehityksen sekä bio- ja kiertotalouden edelläkävijä. Suomi edistää kansainvälistä ympäristöyhteistyötä arktisella ja Itämeren alueella. Ilmastonmuutoksen torjunta ja siihen sopeutuminen ovat keskeisiä teemoja alueellisessa yhteistyössä. Hankeyhteistyössä huomioidaan yhteydet kansalaisyhteiskuntaan. Ulkoministeriön pääluokkaan osoitettavalla Itämeren, Barentsin ja arktisen yhteistyön rahoituksella (IBA-rahoitus) tuetaan näihin liittyvien Suomen politiikkatavoitteiden toimeenpanoa käytännön tasolla.

Linjauksessa määritellään IBA-rahoituksen yleiset periaatteet vuosille 2020–2023. Rahoitusta suunnataan ensisijaisesti hallitusohjelman tavoitteita tukevaan monenväliseen alueelliseen yhteistyöhön, jossa Suomelle keskeisiä yhteistyömekanismeja ovat alueneuvostot (Arktinen neuvosto, Barentsin euroarktinen neuvosto ja Itämeren valtioiden neuvosto) ja pohjoisen ulottuvuuden kumppanuudet. Lisäksi rahoituksella tuetaan hallituksen Venäjä-politiikan toimeenpanoa.

1. IBA-rahoituksen tavoitteet

1.1. Monenkeskinen alueellinen yhteistyö

IBA-rahoituksella toimeenpannaan Suomen kansallisia tavoitteita Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyössä.

Rahoitusta käytetään seuraaviin kohteisiin:

- *Suomen arktisen strategian ja EU:n arktisen politiikan toimeenpanoa ja alueellista yhteistyötä erityisesti Arktisessa neuvostossa ja Barentsin euroarktisessa neuvostossa edistävät hankkeet.*
- *Suomen Itämeren alueen strategian ja EU:n Itämeren alueen strategian toimeenpanoa ja alueellista yhteistyötä erityisesti Itämeren valtioiden neuvostossa edistävät hankkeet.*

- *Pohjoisen ulottuvuuden politiikkaa tukevat hankkeet erityisesti ympäristökumppanuuden, sosiaali- ja terveystumppanuuden, liikenne- ja logistiikkakumppanuuden sekä kulttuurikumppanuuden puitteissa.*

Alueellisella yhteistyöllä edistetään vakautta, turvallisuutta, kestäväää kehitystä ja taloudellisia liiketoimintamahdollisuuksia Itämeren, Barentsin ja arktisella alueella. Alueellisen yhteistyön periaatteena on yhteisrahoitus, jossa rahoitusta tulee eri lähteistä. Rahoitukseen osallistuvat yksittäiset maat, EU, kansainväliset rahoituslaitokset sekä yksityinen sektori. IBA-rahoitus mahdollistaa Suomen kansallisen panostuksen merkittäviin alueellisiin yhteistyöhankkeisiin.

IBA-rahoituksella toteutettavien hankkeiden valinnassa painottuvat Suomen kansalliset intressit mukaan lukien suomalaisen asiantuntemuksen ja osaamisen hyödyntäminen hankkeiden toteuttamisessa. IBA-hankkeilla tuetaan Suomen puheenjohtajuuksia alueellisen yhteistyön eri foorumeilla. Kansallisen instrumentin avulla edistetään EU:n ja muun kansainvälisen rahoituksen ohjautumista Suomen kannalta tärkeisiin monenvälisiin hankkeisiin Suomen lähialueilla.

1.2. Hallituksen Venäjä-politiikan toimeenpano

IBA-rahoituksella edistetään hallituksen Venäjä-politiikan toimeenpanoa.

Hallituksen Venäjä-politiikan tavoitteita tuetaan toteuttamalla hankkeita Venäjä-suhteiden hoidon kannalta keskeisillä sektoreilla. Yhteistyötä toteutetaan EU:n yhteisten Venäjä-politiikkalinjausten puitteissa. Keskeisiä aiheita ovat mm. ympäristö, ilmastoyhteistyö, liikkuvuus ja rajan toimivuus, taloudellinen yhteistyö sekä kansalaisyhteiskunnan toimijoiden ja asiantuntijatason kontaktien lisääminen.

2. IBA-rahoituksen käyttö: valmistelu ja päätöksenteko

IBA-yhteistyö rahoitetaan ulkoministeriön pääloukkaan osoitetusta määrärahasta.

Linjauksessa määriteltyjen strategisten politiikkatavoitteiden toteuttamiseksi ulkoministeriö valmistelee vuosittain suunnitelman IBA-rahoituksen käytöstä. Suunnitelma koostuu ministeriöiden tekemistä hankealoitteista, joita on identifioitu alueellisen ja Venäjä-yhteistyön puitteissa. Valmistelutyössä kuullaan asianomaisia sektoriministeriöitä ja muita tarpeellisia tahoja.

Määrärahan käytössä noudatetaan hankintalakia. Hankintayksikköinä toimivat ministeriöt. Päätökset rahoitettavista hankkeista tekee ulkoministeriö.

IBA-määrärahan käyttöä ohjaavat Itämeren, Barentsin ja arktisen yhteistyön rahoitusta koskevat hallinnolliset menettelytavat vuosille 2020-2023.